

Національна академія наук України

Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена

КАТЕГОРІЇ ТА КРИТЕРІЇ ЧЕРВОНОГО СПИСКУ МСОП

Версія 3.1
Друге видання

Переклала українською
Олександра Шевченко

Електронне наукове видання

Київ

2017

УДК 502.3
К29

МСОП. (2017). *Категорії та критерії червоного списку МСОП: Версія 3.1. 2-ге вид.*
Пер. з англ. Київ, 2017. v + 36 с.

Перекладене за виданням: *IUCN Red List Categories and Criteria. Version 3.1.*
Second edition. Gland, Switzerland and Cambridge, UK: 2012, iv + 32 pp.

Підготовлено комісією з виживання видів Міжнародного союзу охорони природи (МСОП)
Схвалено на 51 засіданні Ради МСОП, Гланд, Швейцарія 9 лютого 2000 р.

Позначення географічних об'єктів та матеріал, наведений у цій книзі, не відображають відношення або думку МСОП щодо правового статусу тієї чи іншої країни, території або району, органів влади та делімітації кордонів. Думки, що висловлені в цій публікації, не обов'язково відображають точку зору МСОП.

Published by: IUCN, Gland, Switzerland

Red List logo: © 2008

Copyright: © 2001, 2012 International Union for Conservation of Nature and Natural Resources

First published 2001

Second edition 2012

Відтворення цієї публікації для освітніх або інших некомерційних цілей вирішується без попередньої письмової згоди власника авторських прав за умови, що існує повне посилання на джерело.

Відтворення цієї публікації для перепродажу або інших комерційних цілей забороняється без попередньої письмової згоди власника авторських прав.

Видання доступне: IUCN (International Union for Conservation of Nature)

Rue Mauverney 28

1196 Gland

Switzerland

Tel +41 22 999 0000

Fax +41 22 999 0002

<http://www.iucnredlist.org/technical-documents/publications>

© International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, 2001

© International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, 2012

© Шевченко О., переклад українською, 2017

© Національна академія наук України, 2017

© Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, 2017

ISBN 978-966-02-8210-0
(електронне видання)

Передмова

Перше видання "Категорії та критерії Червоного списку МСОП: версія 3.1" англійською мовою було опубліковане у 2001 році після його офіційного прийняття Радою МСОП у лютому 2000 року. З того часу воно було стандартом для оцінювання всесвітнього Червоного списку, опублікованого у Червоному списку МСОП видів під загрозою (IUCN Red List of Threatened Species™). Також, разом із посібником щодо застосування критеріїв Червоного списку МСОП на регіональних і національних рівнях (МСОП 2003, 2012), воно використовується багатьма країнами світу як стандартна система для оцінювання на національному рівні ризику зникнення видів Червоного списку.

За останнє десятиліття «Категорії та критерії Червоного списку МСОП» використовувались для оцінювання все ширшого спектру таксонів, поширених в найрізноманітніших середовищах. Крім того, сьгоднішні технологічні досягнення надають все більше можливостей для вдосконалення аналізу даних. Саме тому Червоний список МСОП слід адаптувати для того, щоб він продовжував бути і надалі корисним та розвивався як інструмент збереження природи. Крім того, для Червоної книги МСОП також важливо, щоб основні правила оцінки ризику зникнення лишались стабільними і давали можливість порівнювати зміни статусу зникаючих видів протягом довгого часу.

Це друге видання Категорій та критеріїв Червоного списку МСОП: Версія 3.1 зберігає систему оцінювання, представлену в публікації 2001 року. Для забезпечення окремих змін у вимогах до документації для оцінювання, інформацію, раніш викладену в Додатку 3, перенесено в окремий довідковий документ: Стандарти документації і перевірок узгодженості оцінювання та обліку видів для Червоного списку МСОП (Documentation Standards and Consistency Checks for IUCN Red List Assessments and Species Accounts).

Для забезпечення повного розуміння оцінок Червоного списку МСОП дуже важливо зробити посилання на такі документи:

- (1) Категорії та критерії Червоного списку МСОП: Версія 3.1 (МСОП 2001 і пізніші видання)
- (2) Остання версія Посібника з використання Категорій та критеріїв Червоного списку МСОП (доступно з <http://cmsdocs.s3.amazonaws.com/RedListGuidelines.pdf>; перевіряйте сайт IUCN Red List для регулярних оновлень цього документа)
- (3) Остання версія Стандартів документації і перевірки узгодженості оцінювання та обліку видів для Червоного списку МСОП (доступна з http://s3.amazonaws.com/iucnredlist-newcms/staging/public/attachments/3152/rl_standards_consistency.pdf; перевіряйте сайт IUCN Red List для регулярних оновлень цього документа)

Для національних і регіональних рівнів оцінки з використанням Категорій та критеріїв Червоного списку МСОП керівні принципи для застосування Червоного списку МСОП слід використовувати також критерії на регіональних і національних рівнях: Версія 4.0 (МСОП 2012 і пізніших версій).

Всі перераховані вище документи доступні для завантаження із сайту МСОП (www.iucnredlist.org). Слід зазначити, що вказані вище документи (2) і (3) регулярно оновлюються, тому слід перевіряти веб-сайт, щоб користуватись чинною версією.

Подяки

МСОП щиро вдячний Ревізійній робочій групі щодо критеріїв Червоного списку МСОП (CRWG) за її великий і самовідданий внесок в організацію численних семінарів із розгляду й обговорення переваг та недоліків критеріїв Червоного списку. Членами CRWG були: Решит Акчакая (Resit Akcakaaya), Джонатан Бейлі (Jonathan Baillie), Вільям Бонд (William Bond), Найджел Коллар (Nigel Collar), Ульф Яденфош (Ulf Gärdenfors), Кевін Гастон (Kevin Gaston), Крейг Хілтон-Тейлор (Craig Hilton-Taylor), Елоді Хадсон (Elodie Hudson), Боб Ірвін (Bob Irvin), Девід Кейт (David Keith), Рассел Ланде (Russell Lande), Шарлотта Ласті (Charlotte Lusty), Найджел Лідер-Вільямс (Nigel Leader-Williams), Джорджина Мейс (Georgina Mace), Майкл Маундер (Michael Maunder), Ларрі Мастер (Larry Master), Е. Дж. Мілнер-Гулланд (E. J. Milner-Gulland), Санджай Молур (Sanjay Molur), Говард Паулз (Howard Powles), Андре Пунт (André Punt), Джон Пол Родрігес (Jon Paul Rodriguez), Мері Седдон (Mary Seddon), Елісон Статтерсфилд (Alison Stattersfield), Саймон Стюарт (Simon Stuart), Джон Ван (John Wang), і Тецуказу Яхара (Tetsukazu Yahara). Окрему подяку слід висловити голові Ревізійної робочої групи доктору Джорджині Мейс, котра вміло вела цей надзвичайно складний процес до успішного завершення. Ревізійний процес завершився прийняттям Радою МСОП цієї переробленої версії Категорій і критеріїв Червоного списку МСОП.

Робота CRWG та семінарів стали можливим завдяки щедрій фінансовій підтримці Канадської служби дикої природи (Canadian Wildlife Service); Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку (Federal Ministry for Economic Cooperation and Development), Німеччина (BMZ); Глобального тресту захисту (Global Guardian Trust); Служби національних парків та охорони дикої природи Нового Південного Уельсу (New South Wales National Parks and Wildlife Service), Австралія; Наукового Комітету Нового Південного Уельсу (New South Wales Scientific Committee), Австралія; Міністерства навколишнього середовища (Ministry of the Environment), Фінляндія; Міністерства навколишнього середовища (Ministry of the Environment), Швеція; Шведського інформаційного центру видів (Swedish Species Information Centre) і Шведського підрозділу фонду дикої природи (WWF Sweden). Ревізійний процес забезпечувався координатором Програми Червоного списку МСОП, яка фінансується Департаментом навколишнього середовища, продовольства і сільського господарства Великої Британії (UK Department for the Environment, Food and Rural Affairs) (DEFRA); Міжнародним центром впровадження наукових досягнень щодо біорізноманіття і охорони природи (Centre for Applied Biodiversity Science at Conservation International) і Всесвітнім фондом дикої природи, Великобританія (WWF UK).

МСОП вдячний сотням учених, які брали участь у семінарах із ревізії критеріїв або висловили свої зауваження та пропозиції в ході ревізії. Цей загальний внесок забезпечив створення набагато надійнішої, зручнішої в застосуванні й широко розповсюджуваної системи критеріїв.

У процесі ревізії кілька нових проблем стали об'єктом активних досліджень та публікацій в науковому співтоваристві. Їхні результати будуть представлені в ряді детальних посібників з використання даної системи. Ці посібники мають на меті висвітлити деякі складні й ще не до кінця вирішені питання використання критеріїв. Є намір зберегти стабільною цю перероблену версію системи, щоб вона могла виявляти справжні поточні зміни статусу видів, а не затуманювала цей статус постійними змінами критеріїв.

Категорії та критерії Червоного списку МСОП: Версія 3.1 доступні в формі буклетів англійською, французькою та іспанською мовами на сайті МСОП Публікації (IUCN Publications Services) (<https://www.iucn.org/resources/publications>).

Вони також доступні для завантаження з веб-сайту Червоного списку МСОП (IUCN Red List) англійською, французькою та Іспанською мовами за адресою:
<http://www.iucnredlist.org/technical-documents/categories-and-criteria>.

I. ВСТУП

1 Категорії та критерії Червоного списку МСОП призначені бути легко зрозумілою і широко поширеною системою класифікації видів із високим ризиком глобального зникнення. Основна мета цієї системи — забезпечити ясну, об'єктивну базу для класифікації якомога ширшого спектру видів залежно від їх ризику зникнення. Проте, хоча Червоний список і зосереджує увагу на таксонах із високим ризиком зникнення, це не єдиний аргумент для вжиття першочергових заходів з їхнього захисту.

Всебічні консультації і тестування системи протягом її розробки переконливо демонструють її надійність для більшості організмів. Проте, хоча система дозволяє з високим ступенем вірогідності віднести види до категорій з різним ступенем ризику зникнення, її критерії не беруть до уваги особливості життєвого циклу кожного виду. Тому в окремих випадках ризик зникнення може бути заниженим або завищеним.

2. До 1994 року протягом майже 30 років для ведення Червоних книг і Червоних списків МСОП (IUCN Red Data Books and Red Lists) використовувались, із невеликими змінами, категорії досить суб'єктивного характеру. Хоча необхідність ревізії категорій визнавалась давно (Fitter, Fitter, 1987), нинішня фаза розробки почалася лише в 1989 році на вимогу Виконавчого комітету Комісії з виживання видів МСОП (IUCN/SSC Steering Committee) розробити більш об'єктивний підхід. У 1994 році Рада МСОП прийняла нову систему категорій Червоного списку МСОП.

Категорії та критерії Червоного списку МСОП мають кілька конкретних цілей:

- забезпечити уніфіковану систему, що може застосовуватись різними людьми;
- поліпшити об'єктивність, надаючи користувачам чіткі вказівки на те, як оцінити вплив різних факторів на ризик зникнення;
- запровадити систему, що полегшить порівняння великої кількості різних таксонів;
- надати людям, що працюють з Червоними списками, краще уявлення про принципи класифікації для кожного виду.

3. З моменту ухвалення Радою МСОП в 1994 році нової системи Червоного списку МСОП, вона була широко визнана на міжнародному рівні, і в даний час використовується в ряді публікацій і списків МСОП, а також численними урядовими і неурядовими організаціями. Таке широке використання дозволило виявити необхідність ряду удосконалень. У 1996 році на Всесвітньому конгресі з охорони природи прийнято резолюцію (WCC Рез. 1.4), що надала комісії з виживання видів (SSC) повноваження провести ревізію системи (МСОП 1996). Цей Документ містить зміни, прийняті Радою МСОП.

Пропозиції, подані в цьому документі, є результатом неперервного процесу розробки, консультації та затвердження. Велика кількість проектних версій призводила до певної плутанини, особливо в тих випадках, коли кожен проект використовувався для класифікації певної групи видів з метою збереження. Для того, щоб внести ясність у суть цього процесу, а також відкрити шлях для внесення необхідних змін, була прийнята система нумерації версій, що представлена нижче:

Версія 1.0: Мейс і Ланде, 1991 (Mace, Lande, 1991)

Перша стаття, в якій обговорюється нова основа для категорій і представлені кількісні критерії, які найкраще підходять для великих хребетних.

Версія 2.0: Мейс та ін., 1992 (Mace et. al., 1992)

Суттєва ревізія Версії 1.0, представлено кількісні критерії, що годяться для всіх організмів, а також впроваджено категорії видів, що не знаходяться під загрозою зникнення.

Версія 2.1: МСОП, 1993 (IUCN, 1993)

Після широких консультацій в рамках Комісії з виживання видів у параметри критеріїв внесено низку змін, а також додано повне роз'яснення роботи основних принципів системи. Точніша структура дозволила пояснити значимість категорій видів, що не знаходяться під загрозою зникнення.

Версія 2.2: Мейс і Стюарт, 1994 (Mace, Stuart, 1994)

Враховуючи подальші зауваження і додаткові процедури затвердження документу, критерії зазнали незначних змін. Крім того, категорію «Чутливі» (Susceptible), представлена у версіях 2.0 і 2.1, включено в категорію «Уразливі» (Vulnerable). Зазначено, що ця версія має попередній характер.

Версія 2.3: МСОП, 1994 (IUCN, 1994)

В грудні 1994 року Рада МСОП прийняла цю версію, що включала в себе зміни, в основу яких покладено зауваження членів МСОП. Перша версія цього документу не включала в себе необхідних бібліографічних деталей, таких як дата і номер ISBN, але вони містилися в наступних виданнях 1998 і 1999 років. Цю версію використано для створення «Червоний список МСОП тварин, що знаходяться під загрозою зникнення» (Baillie, Groombridge, 1996), «Всесвітній список дерев, що знаходяться під загрозою зникнення» (Oldfield et al., 1998) і «Червоний список МСОП видів, що знаходяться під загрозою зникнення (Hilton-Taylor 2000).

Версія 3.0: Робоча група МСОП з ревізії критеріїв, 1999 (IUCN/SSC Criteria Review Working Group, 1999)

З урахуванням отриманих зауважень проведено серію семінарів для розгляду критеріїв червоного списку МСОП. В результаті запропоновано зміни, що стосувалися певних критеріїв, визначення деяких основних термінів, а також проблем обробки неточних даних.

Версія 3.1: МСОП, 2001 (IUCN, 2001)

Рада МСОП прийняла цю останню версію, включивши зміни, що враховували зауваження, зроблені членами МСОП, Комісією з виживання видів (SSC), а також рішення, прийнятих на останньому засіданні Робочої групи МСОП з ревізії критеріїв, що відбулось у лютому 2000 року.

Починаючи із січня 2001 року, всі нові оцінювання слід проводити з використанням останньої прийнятої версії, з наведенням її номеру та року видання.

4. Запропоновану систему описано в кількох розділах, з яких складається цей документ. Розділ II — Преамбула — подає основну інформацію про зміст і структуру системи, а також про процедуру застосування критеріїв до видів. Розділ III містить визначення ключових термінів. Розділ IV подає категорії, а в Розділі V наведено параметри кількісних критеріїв для класифікації таксонів за категоріями загроз зникнення. У Додатку 1 пояснюється, як працювати з неточними даними, використовуючи критерії; Додаток 2 пропонує стандартний формат із посиланням на «Категорії та критерії Червоного списку МСОП»; у Додатку 3 викладено рекомендовані положення, необхідні для включення таксонів у глобальні списки МСОП, а також інформація, де знайти подальші вказівки. Для успішного використання системи важливо ознайомитись з усіма розділами та добре їх зрозуміти — це забезпечить правильне та послідовне використання правил та положень.

II. ПРЕАМБУЛА

Інформація, наведена в цьому розділі, призначена для чіткого розуміння і полегшеного використання та інтерпретації категорій («У критичній небезпеці» Critically Endangered (CR), «Зникаючий» Endangered (EN) і т.д.), критеріїв (A-E) та підкритеріїв (1, 2 і т.д.; a, b і т.д.; I, II і т.д.).

1. Таксономічний ранг і рамки процесу категоризації

Критерії можуть бути застосовані до будь-якої таксономічної одиниці видового рівня або нижче. У подальшому тексті, визначеннях та критеріях термін «таксон» використовується для зручності і може бути використаний для видів та нижчих систематичних одиниць, у тому числі для ще неописаних форм. Діапазон критеріїв достатньо широкий, що дозволяє оцінювати таксони всього систематичного спектру за винятком мікроорганізмів. Критерії також можуть бути застосовані в межах будь-якої вказаної географічної чи політичної території, однак у таких випадках слід мати на увазі спеціальні положення, викладені в пункті 14. Подаючи результати застосування критеріїв, систематичну одиницю та територію, що розглядається, слід зазначити у відповідності до положень про документацію (Додаток 3). Категорії мають застосовуватись тільки для диких популяцій в межах їхнього природного ареалу, а також для популяцій, реінтродукованих у природне середовище. Положення для таких популяцій значаться в «Керівництві МСОП з реінтродукції» (IUCN, 1998) як «...спроба відтворення виду з метою збереження за межами його відомого природного ареалу, але в середовищі, що географічно та екологічно придатне для існування. Цей інструмент збереження використовується лише у тому випадку, якщо в межах природного ареалу не залишилось місць, придатних для існування».

2. Сутність категорій

Вимирання — ймовірнісний процес. Тому внесення таксона у список категорій високого ризику вимирання означає високу ймовірність його зникнення в природі. Так само більшість таксонів, які за оцінюванням знаходяться в вищих категоріях, мають більшу ймовірність зникнути через певний час (якщо до них не будуть вжиті ефективні заходи охорони), ніж ті, що знаходяться в нижчих категоріях. Тим не менш, наявність деяких таксонів у категоріях високого ризику не обов'язково означає, що їх первинна оцінка була неточною.

Всі таксони, що розглядаються як «У критичній небезпеці» (CR) також знаходяться в категоріях «Уразливий» (VU) та «Зникаючий» (EN), а таксони, що оцінені як «Зникаючий» (EN), відповідають параметрам «Уразливий» (VU). Разом ці категорії утворюють «Види під загрозою» (Threatened). Категорії таксонів, що знаходяться під загрозою, формують частину більш загальної схеми. Згідно з нею, кожен таксон може бути віднесений до певної категорії (Рис. 1).

3. Роль різних критеріїв

Для віднесення таксонів до категорій «У критичній небезпеці» (CR), «Зникаючий» (EN) та «Уразливий» (VU) існує шкала кількісних критеріїв. Наявність хоча б одного з цих критеріїв оцінюється як певний рівень загрози для таксона. Кожен таксон має бути оцінений за всіма критеріями.

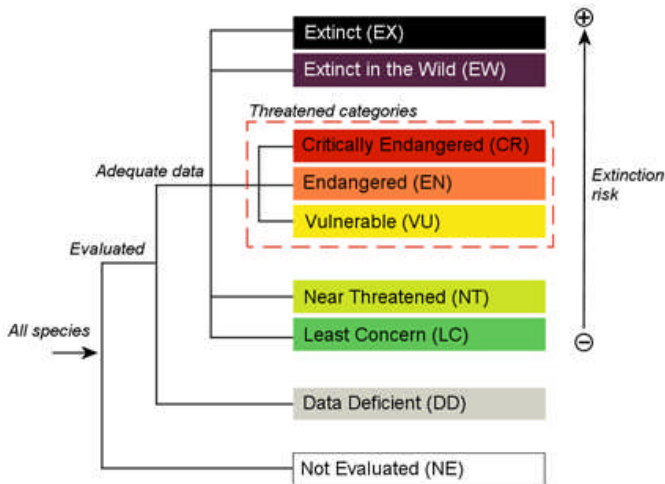

Рис. 1. Структура категорій

Навіть якщо деякі критерії непридатні для певних таксонів (деякі таксони, незважаючи на те, наскільки сильно їм загрожує зникнення, взагалі неможливо оцінити за певними критеріями), то все одно для кожного таксона мають існувати відповідні критерії, за якими можна оцінити рівень загрози. Вирішальним фактором є те, що для оцінки стану таксона достатньо відповідності лише одному критерію і не важливо, наскільки підходять інші. Оскільки заздалегідь ніколи не ясно, які критерії придатні для оцінки конкретного таксона, кожен таксон має бути оцінений за всіма критеріями. Всі критерії, що вказують на найвищі категорії загрози, мають бути представлені в результатах оцінки.

4. Походження кількісних критеріїв

Різні критерії (A-E) є результатом широкого аналітичного огляду, спрямованого на виявлення факторів ризику для широкого кола організмів із різноманітними життєвими циклами. Кількісні значення представлено у різноманітних критеріях, пов'язаних із визначенням категорії загрози, та розроблено в результаті численних консультацій та встановлено на тих рівнях, які більшість експертів вважала відповідними, навіть якщо ці

значення не були формально обґрунтовані. Рівні значень для різних критеріїв приймалися для кожної категорії незалежно, але з дотриманням загального стандарту. Між ними простежується явна узгодженість.

5. Внесення до списку з метою збереження

Критерії для категоризації видів, що знаходяться під загрозою, можуть бути використані для таксона, незважаючи на заходи зі збереження, під які він підпадає. Тут важливо наголосити на тому, що таксон може потребувати захисту, навіть якщо він не включений до списку «Види під загрозою». Інформацію про корисні дії, що можуть бути направлені на збереження таксона, включено як частину вимог до ведення документації (Додаток 3).

6. Якість даних, важливість висновків і прогнозів

Критерії мають чіткий кількісний характер. Проте відсутність високоякісних даних не повинна утримувати від спроби застосування критеріїв, оскільки методи, що визначають оцінку стану, висновки і прогнози, призначено для застосування у всіх випадках. Висновки й прогнози можуть ґрунтуватися на екстраполяції поточних чи потенційних загроз у майбутньому (враховуючи інтенсивність їх змін) або факторах, пов'язаних із чисельністю та поширенням популяцій (включаючи залежність від інших таксонів), аж доки вони не будуть достатньо обґрунтовані. Сумнівні або ймовірнісні моделі з нещодавнього минулого, сьогодні або близького майбутнього можуть засновуватись на будь-якій кількості взаємопов'язаних факторів, котрі мають бути представлені в документації.

Таксони, чий ризик зникнення пов'язаний з подіями у майбутньому, що мають низьку ймовірність, але несуть серйозні наслідки (катастрофи), також мають бути оцінені за критеріями (наприклад, вузьке поширення, мала кількість локалітетів). Деякі загрози (наприклад, патогени, інвазивні організми, гібридизація) необхідно виявляти якомога швидше та вживати відповідних заходів, оскільки наслідки їх дії майже цілком незворотні.

7. Проблеми масштабування

Класифікація, що бере за основу розміри ареалів або структури середовища існування, ускладнена проблемами просторового масштабування. Чим менший масштаб картування поширення або місця проживання таксона, тим менше буде простір, що він займає, і тим менше ймовірність, що площа цієї території перевищить порогові значення, встановлені в критеріях (принаймні для «площі існування», див. Визначення, пункт 10). Дрібномасштабне картування виявляє більше ділянок, на яких таксон не був знайдений. З іншого боку, великомасштабне картування виявляє менше незайнятих територій, тому у цих випадках існує більша ймовірність того, що оцінка території перевищить порогові значення, встановлені для категорій загрози. Тому вибір масштабу для оцінки території може вплинути на те, чи потрапляння таксона, що на ній живе, до певної категорії Червоного списку, що може стати причиною невідповідностей і помилок. Неможливо наперед запропонувати якісь жорсткі і водночас загальні правила для картування таксонів та їх середовищ існування. Вибір найбільш відповідного масштабу

залежить від особливостей конкретного таксона, а також від походження та повноти інформації про його поширення.

8. Неточність (невизначеність)

Оцінка даних на основі критеріїв, що використовуються для таксонів, часто має значні неточності. Така неточність може бути наслідком трьох факторів: природної варіабельності, неточності вживання термінів та визначень, а також похибки вимірювань. Такі неточності можуть сильно вплинути на результати оцінки таксона. Детальну інформацію про методики, рекомендовані для роботи з неточними даними, включено в Додаток 1; експертам, що проводять оцінювання, настійно рекомендовано дотримуватись цих принципів.

Загалом, коли неточність призводить до широких варіацій у результатах оцінки, то діапазон можливих результатів слід обмежити найімовірнішими рамками. У таких випадках варто обрати одну категорію та задокументувати положення, що стали основою цього рішення; воно має носити застережний характер та бути вірогідним.

Коли дані дуже неточні, таксон може бути віднесений до категорії «Відомостей недостатньо» (DD). Тим не менш, у цьому випадку експерт повинен надати документальне підтвердження того, що ця категорія була призначена внаслідок недостатності даних для визначення категорії загрози. Важливо усвідомлювати, що погано досліджені таксони можуть бути віднесені до категорії загрози, на основі вихідної інформації про погіршення стану їх середовища існування та / або вплив інших випадкових факторів. Тому надмірне використання категорії «Відомостей недостатньо» (DD) не рекомендується.

9. Значення внесення до списку

Віднесення таксона до категорії «Неоцінений» (NE) та «Відомостей недостатньо» (DD) вказує на те, що з різних причин оцінку ризику зникнення не було проведено. Доки таку оцінку не буде проведено, таксони, віднесені до цих категорій, не повинні розцінюватись як такі, що не знаходяться під загрозою. Потрібно приділяти їм (особливо для категорії «Відомостей недостатньо» (DD)) таку саму увагу, як і таксонам, які знаходяться під загрозою, принаймні до тих пір, доки їхній статус не буде оцінено.

10. Документація

Всі результати оцінки повинні бути задокументовані. Для видів, що знаходяться під загрозою, мають бути наведені всі виявлені критерії та підкритерії. Жодну оцінку не можна визнати достатньо ваговою для внесення в Червоний список МСОП, доки не буде наведено хоча б один відповідний критерій. Якщо виявлено більш ніж один критерій або підкритерій, тоді кожен із них слід зазначити в документації. Якщо під час повторної оцінки виявилось, що таксон більше не відповідає задокументованому критерію, це не повинно призводити до автоматичного перенесення таксона до нижчої категорії загрози. Натомість, таксон повинен бути повторно оцінений за всіма критеріями для уточнення його статусу. Фактори, що зумовлюють вибір категорії таксона за цими критеріями, також слід задокументувати, особливо у випадках, коли

використано експертні висновки і прогнози (див Додатки 2 і 3). Вимоги до документації для інших категорій також наведено у Додатку 3.

11. Загрози та пріоритети

Віднесення таксона до категорії загрози не завжди достатньо, щоб визначити пріоритети для його збереження. Категорія загрози — це просто оцінка ризику зникнення таксона за існуючих умов, тоді як система оцінки пріоритетів для збереження має включати в себе численні фактори, необхідні для охорони природи, а саме: вартість, матеріально-технічне забезпечення, шанси на успіх та біологічні характеристики суб'єкта, що охороняється.

12. Повторна оцінка

Повторну оцінку таксонів на основі критеріїв слід проводити через певні проміжки часу. Це особливо важливо для таксонів у категоріях «Майже під загрозою» (NT) і «Відомостей недостатньо» (DD), а також для таксонів під загрозою, стан яких погіршується або це передбачається.

13. Перенесення між категоріями

Наступні правила визначають перенесення таксонів між категоріями:

- A. Таксон може бути переміщений з категорії вищого рівня загрози у категорію нижчого рівня, якщо жоден із критеріїв вищого рівня не був відмічений протягом п'яти років або більше.
- B. Якщо виявляється, що початкова оцінка була помилковою, то таксон може бути перенесений у відповідну категорію або взагалі відразу виключений з категорій під загрозою (але див. пункт 10 (вище)).
- C. Перенесення з категорій нижчого рівня до вищого рівня ризику слід проводити негайно.

14. Використання на регіональному рівні

Категорії та критерії Червоного списку МСОП розроблено для оцінки таксонів на глобальному рівні. Тим не менш, багато людей зацікавлено в їх застосуванні до окремих складових глобальних даних, особливо регіональних, національних та місцевих рівнях. Для цього важливо ознайомитись із керівними принципами, що були підготовлені Робочою групою МСОП з використання критеріїв на регіональному рівні (IUCN/SSC Regional Applications Working Group) та Робочою групою МСОП з використання критеріїв на національному рівні (National Red List Working Group) Комітету Червоного списку МСОП (IUCN SSC Red List Committee) (e.g. Gärdenfors et al. 2001; IUCN 2003, 2012). При використанні системи категорій МСОП на національному або регіональному рівнях необхідно усвідомлювати, що для певного таксона категорія на глобальному рівні може

не відповідати категоріям на національному чи регіональному рівнях. Наприклад, таксон, що на глобальному рівні розглядається в категорії «Найменша осторога» (LC), може підпадати під категорію «У критичній небезпеці» (CR) в певному конкретному регіоні, де його чисельність дуже низька або скорочується, можливо лише тому, що він знаходиться на межі свого глобального ареалу. Навпаки, таксон, на глобальному рівні віднесений до категорії «Уразливий» (VU) через скорочення його чисельності або ареалу, може в певному конкретному регіоні, де його популяція стабільна, класифікуватись за категорією «Найменша осторога» (LC). Також важливо зазначити, що національні або регіональні ендеміки будуть оцінюватися на глобальному рівні, при оцінці на регіональному чи національному рівні. В таких випадках дуже важливо переконатись у тому, чи не проводило Керівництво Червоного Списку МСОП (Red List Authority – RLA) подібну оцінку, та чи збігаються отримані результати з оцінкою експертів (наприклад, групою спеціалістів із Комісії з виживання видів (SSC), що спеціалізуються на групі, до якої належить таксон).

III. ВИЗНАЧЕННЯ

1. Популяція та чисельність (Критерії А, С і D)

Термін «популяція» в критеріях Червоного списку використовується у спеціальному сенсі, який відрізняється від його загальнобіологічного значення. Тут термін «популяція» означає загальну кількість особин таксона. З функціональних причин, у першу чергу через відмінності між життєвими формами, чисельність «популяції» вимірюється лише кількістю дорослих особин. У випадку, коли таксони облігатно залежать від інших таксонів протягом життя або його частини, для його оцінки слід використовувати біологічно відповідні значення таксона-хазяїна.

2. Субпопуляції (критерії В і С)

Термін «субпопуляції» вживається для географічно або інакше відокремлених груп особин таксона, між якими існує слабкий демографічний або генетичний обмін (один успішний мігрант або одна гамета за рік чи менше).

3. Статевозрілі (дорослі) особини (Критерії А, В, С і D)

Кількість дорослих особин — це відома або отримана в результаті експертних оцінок кількість особин, здатних до розмноження. Проводячи експертну оцінку, слід мати на увазі такі положення:

- Зрілі особини, не здатні дати нащадків, не повинні враховуватись (наприклад, коли щільність особин занадто низька для успішного розмноження).
- У випадках, коли в популяції спостерігається відхилення статевого співвідношення між дорослими особинами, що розмножуються, слід, враховуючи це, зазначити меншу їхню кількість.
- Якщо чисельність популяції коливається, треба зазначити мінімальну кількість особин. У більшості випадків вона буде набагато менше ніж середня.
- Репродуктивні одиниці клону мають враховуватись як окремі особини, окрім тих випадків, коли вони не можуть вижити поодинці (наприклад, корали).
- У випадках, коли таксон природним шляхом повністю або частково втрачає статевозрілих особин в певний період їх життєвого циклу, оцінка має проводитись у відповідний час, коли статевозрілі особини розмножуються.
- Реінтродуковані особини спочатку повинні дати життєздатних нащадків, перш ніж будуть вважатися статевозрілими особинами.

4. Покоління (Критерії А, С і Е)

Тривалість покоління — це середній вік батьків поточних нащадків (тобто новонароджених особин в популяції). Отже, тривалість покоління популяції відображає

довжину репродуктивного циклу особин, що розмножуються. Тривалість покоління є більшою, ніж вік першого розмноження, і меншою, ніж граничний вік розмноження особин, за винятком тих випадків, коли таксон розмножується один раз за життя. Якщо тривалість покоління змінюється внаслідок загрози, потрібно використовувати його найбільш природне значення, тобто те, що ще не зазнало змін.

5. Скорочення (Критерій А)

Скорочення — це зниження чисельності статевозрілих особин на величину (%), не меншу, ніж встановлена критерієм, за певний період часу (роки), навіть якщо таке зниження не продовжується. Скорочення не повинно інтерпретуватись як флуктуація, якщо для цього немає суттєвих доказів. Фаза зниження при флуктуаціях зазвичай не розглядається як скорочення.

6. Зниження, що триває (Критерії В і С)

Зниження, що триває — це колишнє, теперішнє або майбутнє прогнозоване зниження (яке може бути неперервним, нерегулярним та спорадичним), що має тенденцію продовжуватись, якщо не будуть вжиті заходи протидії. Флуктуації зазвичай не вважаються триваючими зниженнями, але якщо зниження спостерігається, воно не повинно розглядатись як флуктуація, доки не буде відповідних доказів.

7. Екстремальні флуктуації (Критерії В і С)

Термін «Екстремальні флуктуації» можна використовувати, якщо показники чисельності або ареалу таксона варіюють у широких межах із високою швидкістю та частотою, зазвичай більш ніж на порядок (тобто десятикратне збільшення або зменшення).

8. Сильна фрагментація (Критерій В)

Термін «Сильна фрагментація» використовується в ситуаціях, коли підвищений ризик зникнення таксона є результатом того, що більшість його особин знаходяться в маленьких і відносно ізольованих субпопуляціях (у певних випадках такий висновок можна зробити на основі інформації про оселище). Такі маленькі субпопуляції можуть бути на межі зникнення та мати знижену здатність до реколонізації.

9. Область поширення (Критерії А і В)

Область поширення визначається як територія всередині найкоротшого уявного кордону, що включає в себе всі сучасні відомі, припущені та прогнозовані місця знахідки таксона, виключаючи випадки переміщення внаслідок блукання (рис. 2). Площа може не включати в себе розриви або диз'юнкції всередині всього ареалу таксона, наприклад, великі території з очевидним непридатним для існування середовищем (але див. пункт 10 «Область існування» нижче). Область поширення можна виміряти методом мінімального опуклого багатокутника (найменший багатокутник, який включає всі місця знаходження таксона, а жоден внутрішній кут не перевищує 180 градусів).

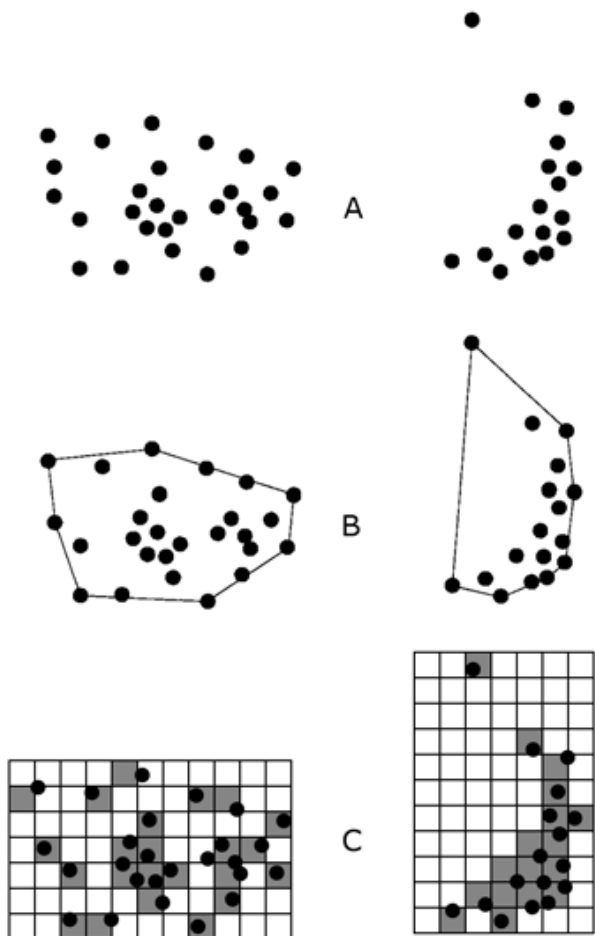

Рис. 2. Два приклади різниці між областю поширення і площею існування таксона. (А) Просторовий розподіл сучасних відомих, припущених та прогнозованих місць знаходження таксона. (В) Один із можливих кордонів області поширення, де територія всередині кордону і є областю існування. (С) Один зі способів оцінки площі існування, досягається у підрахунку суми зайнятих квадратів у сітці.

10. Площа існування (Критерії А, В і D)

Термін «площа існування» можна визначити як зайняту таксоном територію всередині «області поширення» (див. пункт 9 вище), виключаючи випадки блукання. Цей показник відображає той факт, що таксон зазвичай не займає весь простір в межах свого ареалу, де можуть бути непридатні або незайняті ділянки. У деяких випадках (наприклад, незамінні місця для колоніальних гніздівель, ключові кормові ділянки мігруючих таксонів), площа існування представлена найменшою територією, необхідною для виживання таксона на будь-якій стадії існування. Площа існування залежить від масштабу, в якому вона вимірюється. Саме тому слід обирати найпридатніший масштаб, що відповідає біологічним особливостям таксона, характеру загроз та всім наявним даним (див. Пункт 7 у Преамбулі). Щоб уникнути неузгодженостей та відхилень в оцінці в результаті вимірювання площі існування в різних масштабах, необхідно стандартизувати виміри з використанням коефіцієнту, що коригує масштаб. Важко запропонувати жорстку інструкцію для стандартизації таких даних, оскільки для різних таксономічних груп характерні різні співвідношення масштабу і площі.

11. Локалітет (Критерії В і D)

Термін «локалітет» означає чітко обмежену географічно або екологічну область, в якій одна загрозна подія може швидко вплинути на всіх наявних представників таксона. Розмір локалітету залежить від області, де відбувається загрозна подія і може включати в себе частину однієї або декілька субпопуляцій. У випадках, коли таксон знаходиться під загрозою більш ніж однієї події, локалітет визначається з урахуванням найбільш імовірної і серйозної загрози.

12. Кількісний аналіз (Критерій E)

Термін «кількісний аналіз» означає будь-яку форму аналізу, що оцінює ймовірність вимирання таксона на основі даних про його життєвий цикл, вимог до середовища існування, загроз і заходів регулювання. Аналіз життєздатності популяцій (PVA) є одним із таких методів. У кількісному аналізі слід повною мірою використовувати всі наявні відповідні дані. У випадках, коли інформація обмежена, для визначення ризику зникнення можуть бути використані будь-які з усіх наявних даних (наприклад, оцінка впливу випадкових подій на середовище існування). Представляючи результати кількісного аналізу, необхідно задокументувати всі припущення (які повинні бути доцільними і виправданими), дані, що були використані, а також неточності даних або кількісної моделі.

IV. КАТЕГОРІЇ¹

Співвідношення між категоріями показано на рис. 1.

ВИМЕРЛИЙ – EXTINCT (EX)

Таксон є «вимерлим», коли немає обґрунтованих сумнівів у тому, що його остання особина загинула. Таксон визнається «вимерлим», коли ретельне обстеження відомого та / або передбаченого оселища у відповідний час (доби, сезону, року), в межах його історичного ареалу, не виявляє жодної живої особини. Дослідження має бути проведене у час, що відповідає життєвому циклу та життєвій формі таксона.

ВИМЕРЛИЙ У ПРИРОДІ – EXTINCT IN THE WILD (EW)

Таксон є «вимерлим у природі», коли відомо, що він зберігся лише в культурі, в умовах неволі, чи у вигляді натуралізованої популяції (чи популяцій) за межами його природного ареалу. Таксон визнається «вимерлим у дикій природі», якщо при ретельному обстеженні відомого та / або передбаченого оселища у відповідний час (доби, сезону, року) в межах його історичного ареалу не виявлено жодної живої особини. Дослідження має бути проведене у час, що відповідає життєвому циклу та життєвій формі таксона.

У КРИТИЧНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ – CRITICALLY ENDANGERED (CR)

Таксон знаходиться «у критичній небезпеці», коли беззаперечні докази вказують на будь-який з критеріїв від А до Е для категорії «У критичній небезпеці» (див. Розділ V), а тому він розглядається як такий, що зазнає надзвичайно високого ризику зникнення в дикій природі.

ЗНИКАЮЧИЙ – ENDANGERED (EN)

Таксон є «зникаючим», коли беззаперечні докази вказують на будь-який з критеріїв від А до Е для категорії «Зникаючий», (див. Розділ V), а тому він розглядається як такий, що зазнає дуже високого ризику зникнення в дикій природі.

УРАЗЛИВИЙ – VULNERABLE (VU)

Таксон вважається «уразливим», коли беззаперечні докази вказують на будь-який з критеріїв від А до Е для категорії «уразливий» (див. Розділ V), а тому він розглядається як такий, що зазнає високого ризику зникнення в дикій природі.

¹ Примітка: Як і в попередніх категоріях МСОП, аббревіатура кожної категорії (в дужках) є деномінацією з англійської при перекладі на інші мови (Додаток 2).

МАЙЖЕ ПІД ЗАГРОЗОЮ – NEAR THREATENED (NT)

Таксон вважається таким, що перебуває «майже під загрозою», якщо його оцінили за критеріями і виявилось, що він не відповідає показникам, характерним для категорій «У критичній небезпеці», «Зникаючий» та «Уразливий», але тим не менш близький до цих категорій, і найімовірніше може бути перенесений у одну з цих категорій у найближчому майбутньому.

НАЙМЕНША ОСТОРОГА – LEAST CONCERN (LC)

Таксон вважається таким, стосовно якого існує «найменша осторога», якщо його оцінили за критеріями, і виявилось, що він не відповідає показникам, характерним для категорій «У критичній небезпеці», «Зникаючий», «Уразливий», та «Майже під загрозою». До цієї категорії відносяться таксони, що мають широке розповсюдження та високу чисельність.

ВІДОМОСТЕЙ НЕДОСТАТНЬО – DATA DEFICIENT (DD)

Таксон відносять до категорії «Відомостей недостатньо» у тому випадку, коли наявна інформація про стан і чисельність популяції та / або ареал, є недостатньою для прямої або опосередкованої оцінки ризику зникнення. Таксон, віднесений до цієї категорії, може бути добре дослідженим, а його біологія добре відомою, але необхідних даних для оцінки його чисельності та / або поширення недостатньо. Категорія «відомостей недостатньо» не належить до категорій видів, що перебувають під загрозою. Віднесення таксона до цієї категорії вказує на те, що потрібно більше інформації, а також на визнання можливості того, що в результаті майбутніх досліджень буде доцільним віднесення таксона до однієї з категорій видів, що перебувають під загрозою зникнення. Важливо повною мірою використовувати всі наявні дані. В багатьох випадках необхідно бути дуже уважними, обираючи категорію для виду, що знаходиться під загрозою і виду, щодо якого «відомостей недостатньо». Наприклад, якщо ареал таксона досить обмежений і з моменту останньої знахідки пройшло досить багато часу, йому може бути наданий статус стану "під загрозою".

НЕОЦІНЕНИЙ – NOT EVALUATED (NE)

Таксон вважається «неоціненим» у тих випадках, коли його ще не оцінювали за критеріями.

V. КРИТЕРІЇ ДЛЯ КАТЕГОРІЙ «У КРИТИЧНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ» (CR), «ЗНИКАЮЧИЙ» (EN) та «УРАЗЛИВИЙ» (VU)

У КРИТИЧНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ – CRITICALLY ENDANGERED (CR)

Таксон знаходиться «У критичній небезпеці», коли беззаперечні докази вказують на будь-який з критеріїв від А до Е для категорії «У критичній небезпеці» (див. Розділ V), а тому він розглядається як такий, що зазнає надзвичайно високого ризику зникнення в дикій природі:

А. Скорочення чисельності популяції за наявності будь-якої або кількох із наведених умов (1-4):

1. На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менше ніж на 90% за останні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше). При цьому причини такого скорочення вже пояснені ТА припинені ТА мають зворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з показників, поданих нижче (а-е):
 - (а) пряме спостереження;
 - (b) показник чисельності, обраний для конкретного таксона;
 - (c) зменшення площі існування, області поширення та / або якості оселища;
 - (d) фактичний або потенційний рівень експлуатації;
 - (e) наслідки впливу інтродуцентів, гібридизації, патогенів, забрудників (полютантів), конкурентів або паразитів.
2. На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менше ніж на 80% за останні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше). При цьому скорочення та його причини ще не можуть бути припинені АБО непояснені, АБО мають незворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з показників (а-е) А1.
3. На основі прогнозів або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротиться не менше ніж на 80% за наступні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років). Це визначається на основі будь-якого з показників (b-е) А1.
4. На основі спостережень, оцінок, висновків, прогнозів або припущень встановлено, що скорочення чисельності популяції не менше ніж на 80% відбувалось та буде відбуватись за період, що включає в себе минуле і майбутнє, а саме 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років у майбутньому). При цьому скорочення та його причини ще не можуть бути припинені АБО непояснені, АБО мають незворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з показників (а-е) А1.

В. Ареал у вигляді В1 (області поширення), В2 (площі існування) або обох:

1. Область поширення оцінюється менш ніж у 100 км² за наявності принаймні двох умов (а-с):
 - a. Вона сильно фрагментована або складається лише з одного локалітету.
 - b. На основі спостережень, висновків або прогнозів, встановлено, що триває зниження будь-якого з перерахованих показників:
 - (i) область поширення;
 - (ii) площа існування;
 - (iii) площа, протяжність та / або якість середовища існування;
 - (iv) кількість локалітетів або субпопуляцій;
 - (v) кількість статевозрілих особин.
 - c. Екстремальні коливання будь-якого з перерахованих показників:
 - (i) область поширення;
 - (ii) площа існування;
 - (iii) кількість локалітетів або субпопуляцій;
 - (iv) кількість статевозрілих особин.
2. Площа існування оцінюється менш ніж у 10 км², за наявності, принаймні, двох умов (а-с):
 - a. Вона сильно фрагментована або складається лише з одного локалітету.
 - b. На основі спостережень, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження будь-якого з перерахованих показників:
 - (i) область поширення;
 - (ii) площа існування;
 - (iii) площа, протяжність та / або якість середовища існування;
 - (iv) кількість локалітетів або субпопуляцій;
 - (v) кількість статевозрілих особин.
 - c. Екстремальні коливання будь-якого з перерахованих показників:
 - (i) область поширення;
 - (ii) площа існування;
 - (iii) кількість локалітетів або субпопуляцій;
 - (iv) кількість статевозрілих особин.
- C. Чисельність популяції оцінюється у менше ніж у 250 дорослих особин та за умови, якщо:
 1. На основі оцінок встановлено, що триває зниження чисельності не менше ніж на 25% за 3 роки або 1 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років у майбутньому) АБО

2. На основі спостережень, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження чисельності популяції за наявності хоча б однієї з перерахованих умов (a-b):
- a. Структура популяції виглядає наступним чином:
 - (i) Жодна із субпопуляцій не нараховує більше, ніж 50 дорослих особин,
 - (ii) щонайменше, 90% дорослих особин знаходяться в одній субпопуляції.
 - b. Екстремальні коливання кількості дорослих особин.
- D. Чисельність популяції складає менше ніж 50 дорослих особин.
- E. Кількісний аналіз показує, що шанси на зникнення у таксона не менші за 50% протягом наступних 10 років або 3 поколінь (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років).

ЗНИКАЮЧИЙ – ENDANGERED (EN)

Таксон є «зникаючим», коли беззаперечні докази вказують на будь-який з критеріїв від А до Е для категорії «Зникаючий», а тому він розглядається як такий, що зазнає дуже високому ризику зникнення в дикій природі:

A. Скорочення чисельності популяції за наявності будь-якої з наведених умов:

1. На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менше ніж на 70% за останні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше). При цьому причини такого скорочення уже пояснені ТА припинені ТА мають зворотний характер. Це визначається за допомогою будь-якого з наступних методів та показників (a-e):
 - (a) пряме спостереження;
 - (b) показник чисельності, доцільний до конкретного таксона;
 - (c) зменшення площі існування, області поширення та / або якості середовища існування;
 - (d) фактичний або потенційний рівень експлуатації;
 - (e) наслідки впливу інтродуцентів, гібридизації, патогенів, забрудників (полютантів), конкурентів або паразитів.
2. На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менше ніж на 50% за останні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше). При цьому скорочення та його причини ще не можуть бути припинені, АБО непояснені, АБО мають незворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з показників (a-e) А1.
3. На основі прогнозів або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротиться не менше ніж на 50% за наступні 10 років або 3 покоління (в

залежності від того, що довше, але не більше 100 років). Це визначається на основі будь-якого з показників (b-e) A1.

4. На основі спостережень, оцінок, висновків, прогнозів або припущень встановлено, що скорочення чисельності популяції не менше ніж на 50% відбувалось та буде відбуватись за період, що включає в себе минуле і майбутнє, а саме 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років у майбутньому). При цьому скорочення та його причини ще не можуть бути припинені АБО неяснені АБО мають незворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з показників (a-e) A1.

В. Ареал формується з В1 (області поширення) АБО В2 (площі існування) АБО обох:

1. Площа області поширення оцінюється менш ніж у 5000 км² за наявності, принаймні, двох умов (a-c):

a. Вона сильно фрагментована або складається не більше ніж із 5 локалітетів.

b. На основі спостережень, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) площа, протяжність та / або якість середовища існування;
- (iv) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (v) кількість статевозрілих особин.

c. Екстремальні коливання будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (iv) кількість статевозрілих особин.

2. Площа існування оцінюється менш ніж у 500 км², за наявності, принаймні, двох умов (a-c):

a. Вона сильно фрагментована або складається не більше ніж із 5 локалітетів.

b. На основі спостережень, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) площа, протяжність та / або якість середовища існування;
- (iv) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (v) кількість статевозрілих особин.

c. Екстремальні коливання будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (iv) кількість статевозрілих особин.

C. Чисельність популяції оцінюється у менше ніж у 2500 дорослих особин та за умов, вказаних у наступних пунктах (1-2):

1. На основі оцінок встановлено, що триває зниження чисельності не менше ніж на 20% за 5 років або 2 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років у майбутньому) АБО
2. На основі спостережень, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження чисельності популяції за наявності хоча б однієї з перерахованих умов (a-b):

a. Структура популяції виглядає наступним чином:

- (i) Жодна із субпопуляцій не нараховує більше ніж 250 дорослих особин,

АБО

- (ii) щонайменше, 95% дорослих особин знаходяться в одній субпопуляції.

b. Екстремальні коливання кількості дорослих особин.

D. Чисельність популяції за оцінкою складає менше ніж 250 дорослих особин.

E. Кількісний аналіз показує, що шанси на зникнення у таксона не менші за 20% протягом наступних 20 років або 5 поколінь (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років).

УРАЗЛИВИЙ – VULNERABLE (VU)

Таксон вважається «уразливим», коли беззаперечні докази вказують на будь-який з критеріїв від А до Е для категорії «уразливий», а тому він розглядається як такий, що зазнає високого ризику зникнення в дикій природі:

A. Скорочення чисельності популяції за наявності наведених умов (1-4):

1. На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень, встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менш ніж на 50% за останні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше). При цьому причини такого скорочення

уже пояснені ТА припинені ТА мають зворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з методів та показників, представлених нижче (а-е):

- (а) пряме спостереження;
- (b) показник чисельності, доцільний до конкретного таксона;
- (с) зменшення площі існування, області поширення та / або якості середовища існування;
- (d) фактичний або потенційний рівень експлуатації;
- (е) наслідки впливу інтродуцентів, гібридизації, патогенів, забрудників (полютантів), конкурентів або паразитів.

2. На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менш ніж на 30% за останні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше). При цьому скорочення та його причини ще не можуть бути припинені АБО непояснені АБО мають незворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з показників (а-е) А1.

3. На основі прогнозів або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротиться не менше ніж на 30% за наступні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років). Це визначається на основі будь-якого з показників (b-е) А1.

4. На основі спостережень, оцінок, висновків, прогнозів або припущень встановлено, що скорочення чисельності популяції не менше ніж на 30% відбувалось та відбуватиметься за період, що включає в себе минуле і майбутнє, а саме 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років у майбутньому). При цьому скорочення та його причини ще не можуть бути припинені АБО непояснені АБО мають незворотний характер. Це визначається на основі будь-якого з показників (а-е) А1.

В. Ареал складається з В1 (області поширення) АБО В2 (площі існування) АБО обох:

1. Площа області поширення оцінюється менш ніж у 20000 км² за наявності, принаймні, двох умов (а-с):

а. Вона сильно фрагментована або складається не більше ніж із 10 локалітетів.

б. На основі спостережень, висновків або прогнозів, встановлено, що триває зниження будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) площа, протяжність та / або якість середовища існування;
- (iv) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (v) кількість статевозрілих особин.

с. Екстремальні коливання будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (iv) кількість статевозрілих особин.

2. Площа існування оцінюється менш ніж у 2000 км², за наявності, принаймні, двох умов (а-с):

- a. Вона сильно фрагментована або складається не більше ніж із 10 локалітетів.
- b. На основі спостережень, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) площа, протяжність та / або якість середовища існування;
- (iv) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (v) кількість статевозрілих особин.

c. Екстремальні коливання будь-якого з перерахованих показників:

- (i) область поширення;
- (ii) площа існування;
- (iii) кількість локалітетів або субпопуляцій;
- (iv) кількість статевозрілих особин.

C. Чисельність популяції оцінюється у менше ніж у 10000 дорослих особин та за умов, вказаних у наступних пунктах (1-2):

- 1. На основі оцінок встановлено, що триває зниження чисельності не менше ніж на 10% за 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше, але не більше 100 років у майбутньому).
- 2. На основі спостережень, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження чисельності популяції за наявності хоча б однієї з перерахованих умов (а-б):

a. Структура популяції виглядає наступним чином:

- (i) Жодна із субпопуляцій не нараховує більше ніж 1000 дорослих особин,

АБО

- (ii) Всі дорослі особини знаходяться в одній субпопуляції.

b. Екстремальні коливання кількості дорослих особин.

D. Популяція дуже мала або її ареал сильно обмежений:

1. За оцінками, чисельність популяції складає менше ніж 1000 дорослих особин.
2. Популяція з дуже обмеженою площею існування (зазвичай меншою за 20 км²) або невеликою кількістю локалітетів (менше ніж 5). Дія антропогенних або випадкових факторів здатна перевести таксон у стан критичної небезпеки або навіть до його вимирання за дуже короткий період часу.

E. Кількісний аналіз показує, що шанси на зникнення у таксона не менші за 10% протягом наступних 100 років.

Додаток 1: Неточність

Критерії Червоного списку використовують на основі чисельності таксона, його поширення та тенденції щодо їх змін. У тих випадках, коли є явні загрози для таксона, наприклад, через погіршення стану його унікального середовища існування, тоді внесення цього таксона до будь-якої категорії рівня загрози виправдане, навіть якщо наявна дуже мала кількість інформації щодо біологічних параметрів його стану. У всіх цих випадках неточність пов'язана з наявною інформацією і тим, як її було отримано. Ці «неточності» можна класифікувати як похідні природної мінливості, семантичні неточності і похибки вимірювань (Акçакауа *et al.* 2000). У цьому розділі наведено вказівки про те, як розпізнавати і використовувати неточні дані, застосовуючи критерії. Більш детальна інформація доступна у Посібнику з використання категорій та критеріїв Червоного списку МСОП (Guidelines for Using the IUCN Red List Categories and Criteria), який можна завантажити з www.iucnredlist.org/documents/RedListGuidelines.pdf; перевіряйте сайт Червоного списку МСОП для регулярних оновлень цього документу.

Природна мінливість є результатом змін середовищ існування та індивідуального розвитку таксонів, що відбуваються в просторі і часі. Вплив цієї мінливості на критерії обмежений, оскільки кожний параметр розглядається в межах певної специфічної часової або просторової шкали. Семантична неточність виникає через недолік чіткості визначення термінів або їх непослідовного використання різними експертами. Незважаючи на спроби уточнити визначення термінів, що використовуються в шкалі критеріїв, у деяких випадках це неможливо без втрати їх узагальнюючого значення. Похибка вимірювання часто є основним джерелом неточності; вона виникає через відсутність точної інформації про параметри, що використовуються в критеріях. Це, в свою чергу, може бути результатом неточності оцінок величин або браком знань. Похибка вимірювання може бути зменшена або усунута шляхом отримання додаткових даних. Для отримання докладнішої інформації див. Акçакауа *et al.* (2000) та Burgman *et al.* (1999).

Один з найпростіших способів представлення неточності є визначення «найкращої оцінки» і діапазону ймовірних значень. «Найкраща оцінка» сама може бути діапазоном, але, у будь-якому випадку, вона має бути включена у діапазон ймовірних значень. Якщо дані дуже неточні, діапазон «найкращої оцінки» може співпадати з діапазоном ймовірних значень. Існують різні методи, які можна використати для встановлення діапазону ймовірних значень. Він може засновуватися на довірчих інтервалах, думці одного експерта або узгодженій думці групи експертів. Хоч би який метод не було використано, він має бути зазначений та обґрунтований у документації.

Ставлення експертів до неточності та ризику зникнення може відігравати дуже важливу роль в інтерпретації і використанні неточних даних. Це ставлення має дві складові. По-перше, експерти повинні вирішити, чи включатимуть вони в оцінку таксона повний діапазон ймовірних значень або ж виключать з розгляду крайні значення (опція, відома як «суперечливе припущення» — *dispute tolerance*). Експерт, що дотримується нижчого вимог «суперечливого припущення» включатиме всі значення, тим самим збільшуючи неточність, в той час як експерт, вимогливіший до «суперечливого припущення», виключає крайні значення, чим зменшує неточність.

По-друге, експерти повинні вирішити, якої точки зору щодо ризику зникнення таксона вони дотримуються: попереджувальної чи доказової (опція відома як «толерантність до ризику» — *risk tolerance*). Попереджувальна точка зору: таксон класифіковано, як такий, що знаходиться під загрозою, доки точно не буде доведено, що йому нічого не загрожує. З доказової точки зору, таксону буде надано статусу загрози тільки тоді, коли будуть надані серйозні докази ризику його зникнення. Експерти повинні утримуватись від використання доказової точки зору та дотримуватись попереджувальної, але реалістично ставитись до неточностей у використанні критеріїв, наприклад використовувати менші інтервали ймовірних значень, а не «найкращу оцінку», визначаючи чисельність популяції, особливо якщо вона коливається. Всі позиції повинні бути чітко задокументовані.

Оцінка таксона за критеріями, в яких використовується точне кількісне значення параметру (просте числове значення) призведе до визначення лише однієї категорії Червоного списку. Однак, якщо при такій оцінці для кожного параметру використовується довірчий інтервал, то можна отримати низку категорій, що відображатиме неточність даних. Тільки одна з категорій, що заснована на певній позиції щодо неточності, має бути наведена разом з відповідними критеріями, для внесення таксона у Червоний список, тоді як список всіх інших можливих категорій має бути наведений у документації (Додаток 3).

У тих випадках, коли дані настільки неточні, що будь-яка категорія є ймовірною, тоді таксон слід внести в категорію «Відомостей недостатньо» (DD). Однак важливо відмітити, що ця категорія розцінює дані, як узагалі непридатні для оцінки ступеня ризику зникнення таксона, і неважливо, чи є таксон погано дослідженим і чи дійсно він не знаходиться під загрозою зникнення. Хоч категорія «Відомостей недостатньо» (DD) і не є категорією загрози, вона вказує на необхідність отримання додаткової інформації для встановлення його статусу у Червоному списку; більш того, вона потребує документації всієї існуючої інформації стосовно таксона.

Додаток 2: Цитування Критеріїв та категорій Червоного списку МСОП

Для того, щоб забезпечити використання стандартного формату для цитування Категорій та критеріїв Червоного списку МСОП рекомендовано використовувати наступні форми цитування:

1. Категорії Червоного списку можуть бути записані повністю або скорочено, як показано нижче (у перекладі на інші мови абревіатура має йти за англійським найменуванням).

«Вимерлий» — Extinct (EX)	«Майже під загрозою» — Near Threatened (NT)
«Вимерлі у природі» – Extinct in the Wild (EW)	«Найменша осторога» — Least Concern (LC)
«У критичній небезпеці» — Critically Endangered (CR)	«Відомостей недостатньо» — Data Deficient (DD)
«Зникаючий» — Endangered (EN)	«Неоцінений» — Not Evaluated (NE)
«Уразливий» — Vulnerable (VU)	

2. В розділі V «Критерії для категорій «У критичній небезпеці» (CR), «Зникаючий» (EN), та «Уразливий» (VU)» наведено ієрархічну алфавітно-цифрову систему критеріїв та підкритеріїв. Ці критерії (A–E) і підкритерії (всі три рівня) формують невід’ємну частину системи оцінок Червоного списку МСОП. Вони також являють собою результат оцінки категорії ризику зникнення таксона і їхні позначення мають цитуватись після найменування категорії. У критеріях A–C і в критерії D для категорії «Уразливий» (VU) перший рівень ієрархії підкритеріїв позначається арабськими цифрами (1–4) і якщо їх більше одного, то їх значення розділяються символом «+». Другий рівень позначається маленькими літерами латинського алфавіту (a–e). Вони записуються без розділових знаків. Третій рівень ієрархії для критеріїв B і C позначається римськими цифрами, маленькими літерами (i–v). Вони вказуються в круглих дужках (без пробілів між знаками і дужками) і відокремлюються комою, якщо наявні декілька цифр. Якщо для таксона відмічено більше одного критерію, то в цитуванні вони мають бути розділені крапкою з комою (;). Нижче наведено приклади використання:

EX	CR D
EN B1ac(i,ii,iii)	VU C2a(ii)
CR A2c+3c; B1ab(iii)	EN B2b(iii)c(ii)
EN B2ab(i,ii,iii)	VU B1ab(iii)+2ab(iii)
EN A1c; B1ab(iii); C2a(i)	VU A2c+3c
EN B1ab(i)c(ii,v)+2ab(i)c(ii,v)	CR C1+2a(ii)
CR A1cd	VU D1+2
EN A2c; D	VU D2
EN A2abc+3bc+4abc; B1b(iii,iv,v)c(ii,iii,iv)+2b(iii,iv,v)c(ii,iii,iv)	

Додаток 3: Обов'язкова та рекомендована додаткова інформація для внесення таксонів у Червоний список МСОП

Всі оцінки, опубліковані в Червоному списку МСОП, є вільно доступними для широкого користування. Для того, щоб Червоний список МСОП залишався потужним інструментом для прийняття рішень і збереження біорізноманіття, необхідно забезпечити обґрунтованість оцінок, а також можливість проаналізувати дані, що наведені в Червоному списку МСОП, а тому необхідно дотримуватись правил, що необхідні для проведення оцінки і публікації у Червоному списку МСОП видів під загрозою (IUCN Red List of Threatened Species™).

Довідковий документ «Documentation Standards and Consistency Checks for IUCN Red List Assessments and Species Accounts» доступний для завантаження з вебсайту (www.iucnredlist.org). В ньому розписано вказівки стосовно:

- Необхідної допоміжної інформації щодо всіх оцінок Червоного списку МСОП.
- Необхідної допоміжної інформації про незвичайні ситуації (наприклад, коли таксони оцінюються за певних категорій та критеріїв Червоного списку МСОП, оцінки рослин, переоцінка таксонів, тощо).
- Рекомендованої допоміжної інформації, за наявності достатнього часу і даних.
- Інструментів для підготовки та затвердження оцінок для Червоного списку МСОП, у тому числі Служба видової інформації МСОП (IUCN Species Information Service (SIS)) і RAMAS® Red List (Akçakaya and Ferson, 2001).
- Принципів загального форматування і стилю для документування оцінок Червоного списку МСОП.

Зверніть увагу, що Стандарти документації та перевірки узгодженості для оцінки та обліку видів Червоного списку МСОП (*Documentation Standards and Consistency Checks for IUCN Red List Assessments and Species Accounts*) постійно оновлюються. Користувачі повинні перевіряти веб-сайт Червоного списку МСОП на наявність найостаннішої версії цього довідкового документа.

Додаток 4: Резюме Критеріїв Червоного списку МСОП

На сторінках 29-32 подано резюме п'яти критеріїв (A–E), що використовуються для оцінки приналежності таксона до категорій видів, що перебувають під загрозою, Червоного списку МСОП (у критичній небезпеці (CR), зникаючий (EN), уразливий (VU)).

РЕЗЮМЕ П'ЯТИ КРИТЕРІЇВ (А-Е), ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ТАКСОНУ ДО КАТЕГОРІЙ ЗАГРОЗ ЧЕРВОНОГО СПИСКУ МСОП (У КРИТИЧНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ (CR), ЗНИКАЮЧИЙ (EN), УРАЗЛИВИЙ (VU)).¹

А. Скорочення чисельності популяції. (вимірюється протягом 10 років або 3 поколінь, в залежності від того, що довше) на основі критеріїв від А1 до А4			
	У критичній небезпеці (CR)	Зникаючий (EN)	Уразливий (VU)
A1	≥ 90%	≥ 70%	≥ 50%
A2. A3 та A4	≥ 80%	≥ 50%	≥ 30%
<p>A1 На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень, встановлено, що чисельність популяції скоротилась. При цьому причини такого скорочення уже пояснені ТА припинені ТА мають зворотний характер.</p> <p>A2 На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень, встановлено, що чисельність популяції скоротилась. При цьому скорочення та його причини можуть ще не бути припинені АБО неяснені АБО мають незворотний характер.</p> <p>A3 На основі прогнозів або припущень, встановлено, що чисельність популяції скоротиться в майбутньому (не більше 100 років). <i>[(а) не може використовуватись для А3].</i></p> <p>A4 На основі спостережень, оцінок, висновків, прогнозів або припущень, встановлено, що скорочення чисельності популяції відбувалось та буде відбуватись за період, що включає в себе минуле і майбутнє (не більше 100 років у майбутньому). При цьому скорочення та його причини можуть ще не бути припинені АБО неяснені АБО мають незворотний характер.</p>	<p>на основі будь-якого з перелічених факторів</p>	<p>(а) пряме спостереження [за винятком А3]</p> <p>(б) показник чисельності, доцільний до конкретного таксона</p> <p>(с) зменшення площі існування (ПІ), області поширення (ОП) та/або якості середовища існування</p> <p>(д) фактичний або потенційний рівень експлуатації</p> <p>(е) наслідки впливу інтродуцентів, гібридизації, патогенів, забрудників (полютантів), конкурентів або паразитів.</p>	

В. Ареал формується з В1 (області поширення), В2 (площі існування) або обох

	У критичній небезпеці (CR)	Зникаючий (EN)	Уразливий (VU)
В1. Області поширення (ОП)	<100 km ²	< 5,000 km ²	< 20,000 km ²
В2. Площа існування (ПІ)	< 10 km ²	< 500 km ²	< 2,000 km ²
А також, принаймні 2 з 3 умов перерахованих нижче:			
(а) популяція сильно фрагментована АБО число локалітетів	= 1	≤ 5	≤ 10
(b) На основі спостережень, висновків або прогнозів, встановлено триваюче зниження будь-якого з перерахованих показників: (i) область поширення; (ii) площа існування; (iii) площа, протяжність та / або якість середовища існування; (iv) кількість локалітетів або субпопуляцій; (v) кількість статевозрілих особин.			
(c) Екстремальні коливання будь-якого з перерахованих показників:(i) область поширення; (ii) площа існування; (iii) кількість локалітетів або субпопуляцій; (iv) кількість статевозрілих особин.			

С. Мала чисельність популяції та її зниження			
	У критичній небезпеці (CR)	Зникаючий (EN)	Уразливий (VU)
Кількість дорослих особин	< 250	< 2,500	< 10,000
Та, принаймні одна з перерахованих умов С1 або С2			
С1. На основі спостережень, оцінок, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження чисельності (не більше 100 років у майбутньому):	Не менше ніж 25% за 3 роки або 1 покоління (в залежності від того довше)	Не менше ніж 20% за 5 років або 2 покоління (залежно від того довше)	Не менше 10% за 10 років або 3 покоління (в залежності від того довше)
С2. На основі спостережень, оцінок, висновків або прогнозів встановлено, що триває зниження чисельності і принаймні 1 з наступних 3 умов:			
(a) (i) Кількість дорослих особин у кожній субпопуляції	≤ 50	≤ 250	≤ 1,000
(ii) % дорослих особин знаходиться в одній субпопуляції =	90-100%	95-100%	100%
(b) Екстремальні коливання кількості дорослих особин			

D. Популяція дуже мала або її ареал сильно обмежений

	У критичній небезпеці (CR)	Зникаючий (EN)	Уразливий (VU)
D. Кількість дорослих особин	< 50	< 250	D1. < 1,000
D2. Тільки для категорії VU Популяція з дуже обмеженою площею існування або кількістю локалітетів. Можливі фактори загрози здатні перевести таксон у стан критичної загрози (CR) або навіть до його зникнення (EX) за дуже короткий період часу.			D2. як правило: Площа існування (ПІ) <20 км ² або Кількість локалітетів ≤5

E. Кількісний аналіз

	У критичній небезпеці (CR)	Зникаючий (EN)	Уразливий (VU)
Згідно із кількісним аналізом, шанси на зникнення у таксона:	≥ 50% за 10 років або 3 покоління в залежності від того, що більше (100 років макс.)	≥ 20% за 20 років або 5 поколінь, в залежності від того, що більше (100 років макс.)	≥ 10% за 100 років

¹ Використання цього резюме вимагає повного розуміння Категорій та критеріїв Червоного списку МСОП та Посібника з використання Категорій та критеріїв Червоного списку МСОП. Будь ласка, зверніться до обох документів за роз'ясненням термінів і понять, що використовуються тут.

ЛІТЕРАТУРА

- Akçakaya, H.R. and Ferson, S. 2001. RAMAS® Red List: Threatened Species Classifications under Uncertainty. Version 2.0. Applied Biomathematics, New York.
- Akçakaya, H.R., Ferson, S., Burgman, M.A., Keith, D.A., Mace, G.M. and Todd, C.A. 2000. Making consistent IUCN classifications under uncertainty. *Conservation Biology* 14: 1001-1013.
- Baillie, J. and Groombridge, B. (eds). 1996. 1996 IUCN Red List of Threatened Animals. IUCN, Gland, Switzerland.
- Burgman, M.A., Keith, D.A. and Walshe, T.V. 1999. Uncertainty in comparative risk analysis of threatened Australian plant species. *Risk Analysis* 19: 585-598.
- Fitter, R. and Fitter, M. (eds). 1987. *The Road to Extinction*. IUCN, Gland, Switzerland.
- Gärdenfors, U., Hilton-Taylor, C., Mace, G. and Rodríguez, J.P. 2001. The application of IUCN Red List Criteria at regional levels. *Conservation Biology* 15: 1206-1212.
- Hilton-Taylor, C. (compiler). 2000. 2000 IUCN Red List of Threatened Species. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- IUCN. 1993. Draft IUCN Red List Categories. IUCN, Gland, Switzerland.
- IUCN. 1994. IUCN Red List Categories. Prepared by the IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland.
- IUCN. 1996. Resolution 1.4. Species Survival Commission. Resolutions and Recommendations, pp. 7-8. World Conservation Congress, 13-23 October 1996, Montreal, Canada. IUCN, Gland, Switzerland.
- IUCN. 1998. Guidelines for Re-introductions. Prepared by the IUCN/SSC Reintroduction Specialist Group. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- IUCN. 2001. IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1. IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- IUCN. 2003. Guidelines for Application of IUCN Red List Criteria at Regional Levels: Version 3.0. IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

IUCN. 2012. Guidelines for Application of IUCN Red List Criteria at Regional and National Levels: Version 4.0. Gland, Switzerland and Cambridge, UK: IUCN.

IUCN/SSC Criteria Review Working Group. 1999. IUCN Red List Criteria review provisional report: draft of the proposed changes and recommendations. Species 31-32: 43-57.

Mace, G.M., Collar, N., Cooke, J., Gaston, K.J., Ginsberg, J.R., Leader-Williams, N., Maunder, M. and Milner-Gulland, E.J. 1992. The development of new criteria for listing species on the IUCN Red List. Species 19: 16 22.

Mace, G.M. and Lande, R. 1991. Assessing extinction threats: toward a re-evaluation of IUCN threatened species categories. Conservation Biology 5: 148 157.

Mace, G.M. and Stuart, S.N. 1994. Draft IUCN Red List Categories, Version 2.2. Species 21-22: 13-24.

Oldfield, S., Lusty, C. and MacKinven, A. 1998. The World List of Threatened Trees. World Conservation Press, Cambridge.

Червоний список МСОП

Червоний список МСОП (The IUCN Red List of Threatened Species™ or the IUCN Red List) — найбільш повне джерело інформації щодо збереження рослин, тварин та грибів у світі. Він заснований на системі об'єктивної оцінки ризику вимирання видів, що не знаходяться під охороною.

Види відносять до однієї з восьми категорій загрози, в залежності від того, чи відповідають вони критеріям, що пов'язані з динамікою, розміром, структурою та ареалом популяцій. Види, що віднесені до категорій «Під критичною загрозою» (CR), «Під загрозою» (EN) та «Уразливий» (VU) в сукупності називають "Видами, існування яких під загрозою".

Червоний список МСОП це не просто реєстр назв та пов'язаних категорій загроз. Це збірник багатий на інформацію про загрози для видів, їх екологічні потреби, де вони мешкають, а також інформацію про заходи зі збереження, що можуть бути вжиті для сповільнення або запобігання вимирання.

Червоний список МСОП є результатом спільних зусиль МСОП та його Комісії з вживання видів, а також його партнерів: BirdLife International; Botanic Gardens Conservation International; Conservation International; Microsoft; NatureServe; Royal Botanic Gardens, Kew; Sapienza University of Rome; Texas A&M University; Wildscreen; and Zoological Society of London

www.iucnredlist.org Слідкуйте за нами на Twitter @amazingspecies і Facebook www.facebook.com/iucn.red.list

Про МСОП

МСОП, Міжнародний союз охорони природи, допомагає світові знайти прагматичні рішення для наших найбільш актуальних екологічних проблем і проблем розвитку через підтримку наукових досліджень, керуючи польовими проектами по всьому світу і об'єднує уряди, НУО, ООН, міжнародні конвенції і компанії для спільної розробки напрямків руху, законів і їх найкращого застосування.

МСОП це найстарша і найбільша глобальна екологічна мережа в світі, в яку добровільно входять більше ніж 1000 урядових та неурядових організацій, а також майже 11000 вчених-волонтерів та експертів з 160 країн. Діяльність МСОП підтримує штат у понад 1000 професіоналів, у 60 офісах, а також сотні партнерів з громадських організацій, НУО та приватного сектору у всьому світі. Штаб-квартира МСОП знаходяться в місті Гланд, біля Женеви, у Швейцарії.

www.iucn.org [IUCN on Facebook](#) [IUCN on Twitter](#)

Про Комісію з виживання видів

Комісія з виживання видів (SSC) є найбільшою з шести добровольчих комісій МСОП, в якій нараховується більш ніж 7500 фахівців з усього світу. SSC дає поради МСОП та його членам про широкий спектр технічних і наукових аспектів для збереження видів, і присвячена забезпеченню майбутнього для біорізноманіття. SSC має значний внесок у міжнародні угоди, що стосуються збереження біорізноманіття.

Інформація про публікації МСОП SSC доступна за адресою: www.iucn.org/species/

* * *

Наукове електронне видання

Національна академія наук України
Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена

КАТЕГОРІЇ ТА КРИТЕРІЇ ЧЕРВОНОГО СПИСКУ МСОП

Версія 3.1

Переклала українською Олександра Шевченко

Об'єм даних 9,5 МБ.

Формат 60×84/16. Обл.-вид. арк. 2,05. Ум. друк. арк. 2,21.